

TNO-rapport

TNO Preventie en Gezondheid

Volksgezondheid

Gortergebouw: Wassenaarseweg 56
Postbus 2215
2301 CE Leiden

Telefoon 071 518 18 18
Fax 071 518 19 20

**Hulpmiddelen-vragen in enquêtes:
Een inventarisatie van vragenlijsten**

Datum

maart 2000

Auteur(s)

R.J.M. Perenboom
J.C. Gerritse
W.T.M. Ooijendijk
M.W. de Kleijn-de Vrankrijker

Het kwaliteitssysteem van
TNO Preventie en Gezondheid
voldoet aan ISO 9001.

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden
vermenigvuldigd en/of openbaar
gemaakt door middel van druk, foto-
kopie, microfilm of op welke andere
wijze dan ook, zonder voorafgaande
toestemming van TNO.

Indien dit rapport in opdracht werd
uitgebracht, wordt voor de rechten en
verplichtingen van opdrachtgever en
opdrachtnemer verwezen naar de
Algemene Voorwaarden voor onder-
zoeksopdrachten aan TNO, dan wel
de betreffende terzake tussen de
partijen gesloten overeenkomst.
Het ter inzage geven van het
TNO-rapport aan direct belang-
hebbenden is toegestaan.

© 2000 TNO

Inhoud

1	Inleiding	5
2	Overzicht van de inventarisatie.....	7
2.1	Bevraagde soorten hulpmiddelen	7
2.1.1	Nederlandse onderzoeken.....	8
2.1.2	Buitenlands onderzoek	18
2.2	Bevraagde aspecten van hulpmiddelen.....	25
3	Conclusies en aanbevelingen	28
4	ANNEX: Inventarisatie Nederlandse vragenlijsten.....	31
4.1	CBS Gezondheidsenquête 1986-1988	31
4.2	CBS-POLS 1997	33
4.2.1	Module GE	33
4.2.2	Module DLO:	35
4.3	CBS POLS-GE (m.i.v. 2001):	36
4.4	CBS Enquete Beroepsbevolking (ouderen).....	39
4.5	Globe	42
4.6	KennisPlatform gehandicapten: Gegevensverzameling over mensen met beperkingen, follow-up in 1997.	44
4.7	SCP Aanvullend voorzieningenonderzoek 1991.....	45
4.8	SCP Aanvullend voorzieningenonderzoek BejaardenoordBewoners 1991	46
4.9	SCP Aanvullend Voorzieningen Onderzoek 1995	47
4.10	SCP-onderzoek Ouderen in Instellingen, 1996	49
4.11	TNO-PG onderzoek Peilingen WVG	51
4.12	TNO 1999, Grip op eigen veiligheid.....	56
5	ANNEX: Inventarisatie buitenlandse vragenlijsten.....	57
5.1	Australia: Survey of Disability, Ageing and Carers, 1993.....	57
5.2	Australia: Disability, Aging and Carers Study, 1993.....	58
5.3	Canada: Health Activity and Limitation Survey (HALS) 1991	60
5.4	Ireland: The national health & lifestyle surveys.....	63
5.5	New Zealand: Household Disability Survey, 1996.....	64
5.5.1	Hearingproblems	64
5.5.2	Children.....	65
5.6	Spain: Encuesta Sobre Discapacidades, Deficiencias y Minusvalias of Spain, 1986	66
5.7	Tunesia: Enquête Nationale de Dépistage et de Diagnostic des Incapacités et des Déficiences, 1992.....	67
5.8	UK: Calderdale Health and Disablement Survey, 1988.....	68

5.9 UK: Disabilities and Health Problems Survey, 1992.....	72
5.10USA, National Health Interview Survey, Supplement on Aging Questionnaire, 1994.....	73
5.11USA: National Health Interview Survey, Supplement 2, Disability, 1994/1995	74
5.11.1Part A: zintuigen, communicatie, mobiliteit.....	74
5.11.2Part C: ADL/IADL	76
5.11.3Part F: Services and benefits.....	76
5.11.4Part G: Special health needs of children.....	76
5.12USA: DFS-1, Disability followback survey, childs questionnaire	77
5.12.1Section D: assistive devices and technologies.....	77
5.12.2Section L: Housing and transportation	78
5.13USA: DFS-2, Disability followback survey, adults questionnaire	79
5.13.1Section A: Housing and long term care services	79
5.13.2Section B: Transportation	79
5.13.3Section D: work	79
5.13.4Section F: Assistive devices and technologies.....	80
5.13.5Section H: Assistance with key activities.....	80
5.13.6Section J: Self direction.....	82
5.13.7Section L: Conditions and impairments.....	83
5.14WHO: DAS II (Disablements assessment schedule, intermediate version (draft for field trials, april 1998).....	84
6 ANNEX: Overige geïnventariseerde bronnen, geen (bruikbare) vragen over hulpmiddelen aanwezig	87

1 Inleiding

In Nederland is het – een enkele uitzondering daargelaten - nog geen gewoonte om in populatie-gerichte surveys (zowel gericht op gezondheid als op andere onderwerpen) expliciet te vragen naar het bezit of gebruik van zelfredzaamheidshulpmiddelen (conform ISO 9999), of naar andere aspecten (tevredenheid, financiering et cetera). Vragen over bezit en gebruik van hulpmiddelen zijn over het algemeen beperkt tot die hulpmiddelen die voor iedereen ook zichtbaar en herkenbaar zijn als hulpmiddel - brillen, hoortoestellen, rollators, rolstoelen et cetera – en die ook in redelijke hoeveelheden aangetroffen worden in de bevolking. Vragen naar meer specifieke hulpmiddelen worden meestal gericht aan personen, waarvan op basis van een screener-vraag verwacht mag worden dat ze dat hulpmiddel in ieder geval (her)kennen.

Maar vragen over zelfredzaamheidshulpmiddelen en de verschillende aspecten daarvan worden voornamelijk aangetroffen in surveys gericht op specifieke groepen (potentiële) gebruikers. Zo zijn vragen over hulpmiddelen aan de orde bij surveys onder WVG-aanvragers, surveys naar kosten van de gezondheidszorg in het algemeen en hulpmiddelen in het bijzonder et cetera. Deze surveys hebben echter als kenmerk dat zij gericht zijn op een selectieve groep personen en niet de algehele bevolking.

In het proces van herziening van de Gezondheidsenquête van het CBS is door TNO Preventie en Gezondheid gesuggereerd om voortaan ook een aantal vragen omtrent bezit en gebruik van enkele met name genoemde hulpmiddelen op te nemen. Hiervoor zijn vragen ontwikkeld over het bezit (de aanwezigheid) van een aantal met name genoemde hulpmiddelen en over het daadwerkelijk gebruik ervan. Over andere aspecten (zoals het belang dat met aan het hulpmiddel hecht), of de tevredenheid ermee zijn geen vragen opgenomen. Daarnaast was het niet mogelijk om in het korte tijdsbestek over een aantal minder ‘herkenbare’ hulpmiddelen (bijvoorbeeld aangepaste auto’s en dergelijke) eenvoudige en eenduidige vragen te formuleren. Vanuit het Kennisplatform Gehandicapten is het plan opgevat een project te starten met als doel voor andere hulpmiddelen en voor andere aspecten van deze hulpmiddelen vragen te formuleren die geschikt zijn voor opname in (algemene) survey-enquêtes.

In een eerste fase van dit project ‘Hulpmiddelen vragen in enquêtes’ is een inventariserende studie uitgevoerd naar vragen met betrekking tot hulpmiddelen in bestaande binnenlandse en

buitenlandse enquêtes. Deze inventarisatie heeft zich gericht op zowel de originele bronnen (vragenlijsten) als op secundaire bronnen waarin de vragen zijn opgenomen (verslagen, rapportages et cetera).

Onderhavige rapportage vormt de neerslag van deze inventarisatie.

Hoewel de weergave van de verzamelde vragen in feite de kern van deze rapportage vormt, is er voor de leesbaarheid en toegankelijkheid voor gekozen deze in bijlagen weer te geven. De kern van dit rapport wordt gevormd door enkele tabellen, waarin een totaal overzicht wordt gepresenteerd van de verschillende hulpmiddelen (gegroepeerd naar ISO 9999 code) naar aanwezigheid in enquêtes.

Een tweede set tabellen geeft op een geaggregeerde wijze weer welke aspecten van hulpmiddelen in de verschillende enquêtes bevraagd zijn.

Tenslotte: de studie geeft geen uitputtend overzicht van alle enquêtes en alle vragen. Zelfs voor de Nederlandse situatie is dat al niet mogelijk. De auteurs staan open voor alle mogelijke aanvullingen op deze eerste inventarisatie van Hulpmiddelen Vragen in Enquêtes.

2 Overzicht van de inventarisatie

De inventarisatie van aanwezige of bekende vragenlijsten heeft geresulteerd in een 26 tal vragenlijsten waarin vragen met betrekking tot hulpmiddelen zijn opgenomen. De vragen uit deze vragenlijsten zijn opgenomen in de Annexen. Onderscheid is gemaakt tussen vragenlijsten van Nederlands onderzoek en vragenlijsten van buitenlands onderzoek. In een aantal gevallen zijn van de onderzoeken alleen de topics opgenomen, niet de exacte vragen of antwoordcategorieën, omdat deze niet in de door ons geraadpleegde bronnen vermeld staan. In enkele gevallen is een vertaling van een buitenlandse vragenlijst opgenomen, omdat deze beschikbaar was en niet de originele vragenlijst.

In de tabellen 1 (Nederlandse vragenlijsten) en 2 (buitenlandse vragenlijsten) zijn de onderzoeken gegroepeerd met betrekking tot de hulpmiddelen waar naar gevraagd wordt, ingedeeld conform de internationale norm ISO 9999. Deze norm beschrijft een classificatie van hulpmiddelen voor gehandicapten, functioneel ingedeeld op basis van de voornaamste toepassing van een hulpmiddel. De norm is ontwikkeld door ISO (International Standards Organisation) en wordt continu geactualiseerd. Voor dit rapport is het meest recente revisie voorstel gehanteerd, de ISO/DIS 9999; 12-1999 (Draft International Standard).

De tabellen 3 (Nederlandse vragenlijsten) en 4 (buitenlandse vragenlijsten) geven weer welke aspecten van hulpmiddelen bevraagd worden.

De tabellen 1 en 2 zijn beide gesplitst in een a- en een b-versie. De a-versie bevat de informatie op het klasse niveau (2 digit-niveau), de b-versie geeft gedetailleerde informatie op ISO 9999 divisie niveau (6 digits).

2.1 Bevraagde soorten hulpmiddelen

In de tabellen worden alleen die onderzoeken beschreven waarin ruim aandacht wordt besteed aan hulpmiddelen.

Enkele in deze studie opgenomen Nederlandse onderzoeken, waarin wel naar hulpmiddelen wordt gevraagd maar beduidend minder uitgebreid, zijn de CBS enquête beroepsbevolking 65 plus, waarin ingegaan wordt op mobiliteitshulpmiddelen en communicatiehulpmiddelen, het SCP AVO 1991 (uitsluitend één vraag over woningaanpassing), het SCP AVO 1991 onder bejaarden-

oordbewoners (vraag naar alarmering), het TNO onderzoek Grip op eigen veiligheid (steun bij lopen) en Kennisplatform: gegevensverzameling over mensen met beperkingen 1997: waarin gebruik communicatiehulpmiddelen, hulpmiddelen voor de persoonlijke verzorging, voortbewegen en lichaamsbeheersing worden besproken. Deze onderzoeken zijn niet opgenomen in de tabellen 1a en 1b (wel in de tabel 3a betreffende de aspecten van hulpmiddelen die bevraagd worden).

2.1.1 Nederlandse onderzoeken

Uit tabel 1a en b blijkt dat het TNO onderzoek Peilingen WVG 9 van de 11 klassen van de ISO classificatie bestrijkt. De CBS gezondheidsenquête 1986-1988 bestrijkt ook een groot deel van de classificatie. Beide onderzoeken hebben als nadeel dat zij of geheel (TNO-onderzoek) of gedeeltelijk uitsluitend gericht zijn op mensen met beperkingen. De informatie die met de vragen ingewonnen wordt is dus beperkt tot deze specifieke groep. Bovendien kunnen aan deze mensen vanuit hun 'ervaringsdeskundigheid' ook specifiekere vragen met betrekking tot 'speciale' hulpmiddelen voorgelegd worden.

De overige onderzoeken zijn niet specifiek gericht op mensen met beperkingen, maar of op de zelfstandig wonende populatie of op intramuraal verblijvende personen (SCP Ouderen in Instellingen). In deze onderzoeken wordt soms uitgebreid op hulpmiddelen ingegaan. Zeker het GLOBE onderzoek en de AVO uit 1995 bestrijken een groot deel van de ISO classificatie (op klasse-niveau).

Uit de inventarisatie blijkt dat de meeste vragen betrekking hebben op de mobiliteitshulpmiddelen, inclusief orthesen en prothesen (klasse 06 en 12), maar ook over hulpmiddelen uit klasse 09 (persoonlijke verzorging en bescherming) en over hulpmiddelen voor visus en gehoor (klasse 21) worden regelmatig vragen gesteld. De minste aandacht krijgen de klassen 24 (omgaan met goederen en producten) en 30 (ontspanning), terwijl voor klasse 05 en 27 (omgevingsverbetering) geen vragen in Nederlandse onderzoeken zijn aangetroffen.

Tabel 1a Samenvatting aanwezige hulpmiddel vragen voor belangrijkste gerapporteerde Nederlandse onderzoeken

ISO code		CBS GE 86-88	CBS POLS 97	CBS GE POLS 01	GLOBE	SCP AVO 95	SCP OII 1996	TNO WVG
04	Hmln. Voor persoonlijke medische behandeling							
05	Hmln. Voor het oefenen van vaardigheden							
06	Orthesen en prothesen							
09	Hmln. Voor pers. Verzorging en bescherming							
12	Hmln. Voor de mobiliteit van personen							
15	Huishoudelijke hulpmiddelen							
18	Inrichtingselementen en aanpassingen van woning en andere gebouwen							
21	Hmln. Voor communicatie, informatie en signalering							
24	Hmln. Voor het omgaan met producten en goederen							
27	Hmln voor verbetering omgevingsfactoren, gereedschappen en machines							
30	Hmln voor ontspanning							

In tabel 1b wordt in detail ingegaan op de soorten hulpmiddelen die in de Nederlandse vragenlijsten aan de orde worden gesteld. Hierbij zijn de hulpmiddelen zoals ze bevraagd worden zoveel mogelijk toegedeeld aan divisiecodes volgens de ISO 9999. De tabel presenteert zo veel mogelijk de exacte weergave van de aangetroffen formuleringen voor de hulpmiddelen. Overigens moet hierbij opgemerkt worden dat in een aantal vragen en vragenlijsten naar een hulpmiddel wordt gevraagd, dat in de ISO classificatie onder diverse codes geclassificeerd kan worden. Een voorbeeld is de vraag naar de handbewogen rolstoel in de TNO-WVG vragenlijst. In het onderzoek is gevraagd naar ‘een handbewogen rolstoel’. In de ISO classificatie wordt echter onderscheid gemaakt naar meerdere soorten handbewogen rolstoelen: een en tweezijdig handbewogen rolstoelen, van voor of achter aangedreven, al dan niet met hefboomsysteem, terwijl er geen overkoepelende code is voor een handbewogen rolstoel. In tabel 1a is er daarom voor gekozen om bij alle ISO-codes met betrekking tot een handbewogen rolstoel de vraag van het TNO WVG onderzoek te vermelden. Dit betekent dat er in tabel 1b meer hulpmiddelen per vragenlijst benoemd zijn dan er daadwerkelijk bevraagd worden.

Tenslotte kan nog opgemerkt worden dat voor een aantal ISO-klassen zeer nauw omschreven hulpmiddelen worden bevraagd (bijvoorbeeld voor mobiliteitshulpmiddelen), terwijl in andere

gevallen heel breed gevraagd wordt, bijvoorbeeld: aangepaste keuken, hulpmiddelen voor ontspanning en dergelijke.

Tabel 1b Overzicht van bevraagde hulpmiddelen per ISO-divisie voor belangrijkste gerapporteerde Nederlandse onderzoeken.

ISO-code		CBS GE 86-88	CBS POLS 97	CBS GE POLS 01	GLOBE	SCP AVO 95	SCP OII 1996	TNO WVG
04	Hmln. Voor persoonlijke medische behandeling							
04 03	Hmln. Voor ademth.							Hmln. Ademth.
04 03 06	Inhalatoren	Inhalator						
04 03 12	Beademings app.	Beademings app.						
04 03 18	Zuurst. App.	Zuurst. app.						
04 06 06	Anti-oedeem kousen voor armen/benen				Elast kousen			Speciale kousen
04 15	Hmln. Voor dialyse							Hmln. Dialyse
04 19	Hmln. Voor toediening van medicijnen				Hmln voor diabetes			
04 24	Fysische, fysiologische en biochemische test uitrusting en materialen				Hmln voor diabetes			
04 27 03	Hartstimulatoren	pacemaker ¹						
04 33	AD-hmln.					AD matras		AD matras
06	Orthesen en prothesen							
06 03 06	Lumbo-sacrale orth.	Orth. corset			Corset			
06 06	Lichaamsgeb. orth.syst. voor de bovenste extr.			Orthose				
06 12	Orth.syst. voor de onderste extr.	Orthese/ Beugel		Orthose			Orthese/ Beugel	
06 18	Proth.syst. voor	Arm/hand		Prothese				

¹ Pacemaker valt buiten de ISO 9999, zie 04 27 03.

ISO-code		CBS GE 86-88	CBS POLS 97	CBS GE POLS 01	GLOBE	SCP AVO 95	SCP OII 1996	TNO WVG
	de bovenste extr.	proth.						
06 24	Proth.ssyst. voor de onderste extr.	Been/voet prothese		Prothese			Been/voet prothese	
06 30 36	Gebitsproth.		Gebitsproth.					
06 33	Orth. schoeisel	Orth. Schoeisel		Orth. Schoeisel	Aangep. Schoeisel			Orth. Schoenen
09	Hmln. voor pers. verzorging en bescherming							
09 03 24	Ondergoed	Incomat. ondergoed						
09 09	Hmln. voor aan- en uitkleden							Hulpm. Aan-/uitkleden
09 12 (06-24)	Hmln. voor toiletgebruik (06-24)		Verhoogd/ aangep. toilet		Aangepast toilet	Aanpassing toilet		Aanpassing toilet
09 12 03	Kamertoiletstoel en							Toiletstoel
09 12 15	Verhoogde toiletzittingen (los)					toiletverhoger		Toiletverhoger
09 12 18	Verhoogde toiletzittingen (vast)					toiletverhoger		Toiletverhoger
09 18 – 09 31	Diverse inco mat.				Incomat			Incomat.
09 18	Stoma hmln.	Incomat. Opv. zak		Stoma mat.				
09 24	Hmln voor het afvloeien van urine	Incomat. Catheter		Catheter/ urinaal				
09 27	Hmln. voor het opvangen van urine	Incomat. Opv. zak		Stoma mat.				
09 30	Absorptie mat.	Incomat. luiers		Incomat.				
09 31	Hmln. voor het voorkomen van ongew. urine/feaces			Incomat.				

ISO-code		CBS GE 86-88	CBS POLS 97	CBS GE POLS 01	GLOBE	SCP AVO 95	SCP OII 1996	TNO WVG
	lekkage							
09 33	Hmln. om zich te baden, douchen, wassen					Aanpassing douche		Aanpassingdouch e/bad
09 33 03	Bad-/douchestoelen/zitjes		Bad/douche zitje			Bad/douche zitje		Bad/douche zitje
09 33 06	Bad-/douchematten, antislip strips		Anti-slip badkamer					
09 33 21	Badkuipen					Lig-, zitbad		Lig-, zitbad
12	Hmln. voor de mobiliteit van personen							
12 03	Met een hand te bedienen loophmln.	Stok/kruk			Loophulpmiddel		Stok/kruk/schraag	Stok/kruk
12 03 03	Wandelstok			stok	Stok			
12 03 16	Wandelstok met 3 of meer poten			stok				
12 06 03	Looprekken			looprek		Looprek	looprek	Looprek
12 06 06	Looprek met wielen	rollator		rollator		Loopwagen rollator	Rollator loopwagen	Loopwagen rollator
12 06 09	Trippelstoel					Trippelstoel	Trippelstoel	
12 09 06	Lage snelheidsauto	invalidewagen				Open-/gesl. Buitenw.	Invalidew. Open-/gesl. Buitenw.	Open-/gesl. Buitenw.
12 12	Auto aanpassingen	Aangep. auto			Aanpass. Auto	Aangep. Auto	Aangep. auto	Aangep. Auto
12 12 12	Speciale autostoelen/kussens					Autostoel/ zitje	Autostoel/ zitje	
12 16 03	Bromfietsen					Sparta met	Sparta met	
12 18 03	Fietsen	Aangep. fiets				Sparta met	Sparta met	
12 18 06	Voetaangedreven driewielers					Driewielfts.	Driewielfts.	Driewielfts.
12 18 15	Tandems en vierwielers					Vierwielfts. Tandem	Vierwielfts. Tandem	Vierwielfts.
12 21	Rolstoelen	rolstoel		Rolstoel, hand/el./	Rolstoel		rolstoel	

ISO-code		CBS GE 86-88	CBS POLS 97	CBS GE POLS 01	GLOBE	SCP AVO 95	SCP OII 1996	TNO WVG
				scoot				
12 21 03	Handbew. duw/wandelwage ns							Duw/wand. Wagen
12 21 06	Tweezijdig handbew. Rolstoel (voor)							Handbew. Rolstoel
12 21 09	Tweezijdig handbew. Rolstoel (achter)							Handbew. Rolstoel
12 21 12	Tweezijdig handbew. Rolstoel (hefboom)							Handbew. Rolstoel
12 21 15	Eenzijdig hand e/o voet							Handbew. Rolstoel
12 21 24	El. Rolstoel, mech. Besturing					scootmobiel	Plateau rst. scooter	El. Rolstoel Scootmobiel
12 21 27	El. Rolstoel, bekrachtigde besturing							El. Rolstoel
12 27 15	Kruipsteunen en rolplanken					Kruiphpml.		Kruiphpml.
12 30 06	Draaischijven					Draai-schijf		Draaischijf
12 36	Tilhmln.					Tillift		
12 36 03	Mobiele tillift met draagbanden					Losse tillift		Losse tillift
12 36 06	Mobiele tillift met vormvaste zitting					Losse tillift		Losse tillift
12 36 12	Vast opgestelde tillift							Vaste tillift
12 39 03	Taststokken	Witte stok					Witte stok	
15	Huishoudelijke hulpmiddelen				Aangep huish. Voorzieningen			
15 03	Hmln. voor het bereiden van eten en drinken		Keuken app.			Aangep. keuken		Aanpassing keuken
15 09	Hmln. voor eten	Hmln. eten/						

ISO-code		CBS GE 86-88	CBS POLS 97	CBS GE POLS 01	GLOBE	SCP AVO 95	SCP OII 1996	TNO WVG
	en drinken	drinken						
18	Inrichtingselementen en aanpassingen van woning en andere gebouwen				Woning aanpas.			
18 03	Tafels					Aangep. meubilair		Aangep. Meubilair
18 09	Zitmeubilair					Aangep. meubilair		Aangep. Meubilair
18 12	Bedden				Aangep. Bed	Aangep. Bed		Aangep. Bed
18 12 15	Beddegoed	onderleggers						
18 12 18	Matrassen en matras-overtrekken					Aller-geen vrije hoezen; AD-matras		Allergeen vrije hoezen; AD-matras
18 12 27	Onrusthekken bedgalgen en portalen vast te maken aan het bed		bedpapagaai					
18 15	Hmln voor de hoogteverstelling van meubilair		bedverhoging					
18 18	Steunhmln.		Trappleuning bi/bu; handgrepen/steunen					
18 21 15	Sloten		Hang/ sluitwerk					
18 24 09	deuren							Deuren/toegankelijkh.
18 24 12	Drempels		drempels			Drempel (verw.)		Drempels
18 24 15	Vloerbedekking					vloerbedekking		Vloerbedek-king
18 30 03	woonhuisliften					lift		Pers. lift
18 30 09	Trapliften		traplift			traplift		Traplift
18 30 15	Verplaatsb. Hellingbn.		Helling-baan					
18 30 18	Vaste Hellingbn.		Helling-baan					
18 33 03	Anti-slip mat.		Anti-slip badkamer					

ISO-code		CBS GE 86-88	CBS POLS 97	CBS GE POLS 01	GLOBE	SCP AVO 95	SCP OII 1996	TNO WVG
	voor vloeren en trappen							
21	Hmln. voor communicatie, informatie en signalering				Communicatiemi dd			
21 03	Optische hmln.			(andere) hmln. zien/lezen				Hmln. Zien/lezen
21 03 03	Brilleglazen	bril	bril	bril	Bril			
21 03 06	brilmonturen	bril	bril	bril	Bril			
21 03 09	Contactlenzen	lenzen	contactlenzen	contactlenzen	Contactlenzen			
21 03 12	Vergrootglazen met ingebouwdwe verlichting	loupe					loupe	
21 03 15	Vergrootglazen zonder ing. Verl.	loupe					loupe	
21 06	Opto-el. Leeshmln.			(andere) hmln. zien/lezen				Hmln. Zien/lezen
21 06 03	Beeldvergroten de tv-syst.						Tv-loupe	
21 10 03	Displays	Braille app.					Braille app.	
21 24 15	Brailleschrijfgere edschappen	Braille app.						
21 27	Niet-optische leeshmln.			(andere) hmln. zien/lezen				Hmln. Zien/lezen
21 30	Geluidsopname en afspeelapp. En ontvangtoestellen	Bandrecorder/ geluidapp.					taperecorder	
21 36	Telefoons en telefoonhmln.		Telefoon					
21 36 12	Luidsprekende telefoons en telefoonversterke rs			App. Voor geluidversterking				
21 39 12	Aansluitapp. Voor radio en tv			App. Voor geluidversterking				
21 45	Hoorhmln.	Hoorapp.	Hoorapp.	Hoorapp.	Hoorapp		Hoorapp.	Hmln. horen
21 51 03	Persoonlijke		Waarschuwinginst		Alarmsyst			Pers. Alarmering

ISO-code		CBS GE 86-88	CBS POLS 97	CBS GE POLS 01	GLOBE	SCP AVO 95	SCP OII 1996	TNO WVG
	alarmeringssyst.							
24	Hmln. voor het omgaan met producten en goederen							
24 36 12	Rolwagens					serveerwagen		Serveerwagen
30	Hmln. voor ontspanning							
30	Hmln. voor ontsp.							Hmln. voor ontsp.

2.1.2 Buitenlands onderzoek

In tabel 2a zijn voor de buitenlandse vragenlijsten de bevraagde soorten hulpmiddelen per ISO klasse (2 digits) weergegeven. Alle vijf in de inventarisatie opgenomen vragenlijsten besteden uitgebreid aandacht aan mobiliteitshulpmiddelen (inclusief orthesen en prothesen)(klasse 12 en 06). Verder worden in 4 van de vijf onderzoeken vragen gesteld over hulpmiddelen voor persoonlijke verzorging (09), huishoudelijke hulpmiddelen (15), woningaanpassing (18) en communicatie (21). Hulpmiddelen voor persoonlijke medische behandeling (04) krijgen in drie onderzoeken aandacht. In de Calderdale vragenlijst wordt bovendien nog aandacht besteed aan hulpmiddelen voor het omgaan met producten (24) en voor verbetering van omgevingsfactoren (27). Hulpmiddelen voor het oefenen van vaardigheden (05) en voor ontspanning (30) worden niet bevraagd.

De Calderdale vragenlijst bestrijkt de meeste klassen. Uit tabel 2b mag duidelijk worden dat dit onderzoek ook op het meest gedetailleerde niveau aandacht aan diverse hulpmiddelen besteed. Dit blijkt vooral uit de specifieke vragen die gesteld worden over de klassen 09 (persoonlijke verzorging) 15 (huishoudelijke middelen) en 18 (woningaanpassing, inrichting). Opgemerkt kan worden dat bij deze detaillering veel aandacht bestaat voor relatief eenvoudige hulpmiddelen als 'knopen en sluitingen', bestek of aangepaste kranen.

Tabel 2a *Samenvatting aanwezige hulpmiddel vragen voor belangrijkste gerapporteerde buitenlandse onderzoeken*

ISO code		Calderdale HaDS 88 (UK)	NHIS, 94/95 USA Supp. Disability Supp. Aging	DFS-1 children 95, USA	DFS-2 95 USA	HALS 91 Canada
04	Hmln. Voor persoonlijke medische behandeling					
05	Hmln. voor het oefenen van vaardigheden					
06	Orthesen en prothesen					
09	Hmln. Voor pers. Verzorging en bescherming					
12	Hmln. voor de mobiliteit van personen					
15	Huishoudelijke hulpmiddelen					
18	Inrichtingselementen en aanpassingen van woning en andere gebouwen					
21	Hmln. Voor communicatie, informatie en signalering					
24	Hmln. Voor het omgaan met producten en goederen					
27	Hmln verbetering omgevingsfactoren, gereedschappen en machines					
30	Hmln voor ontspanning					

Tabel 2b *Overzicht van bevraagde hulpmiddelen per ISO-divisie voor belangrijkste gerapporteerde buitenlandse onderzoeken.*

		Calderdale HaDS 88 (UK)	NHIS, 94/95 USA Supp. Disability Supp. Aging	DFS-1 children 95, USA	DFS-2 ¹ 95 USA	HALS 91 Canada
04	Hmln. voor persoonlijke medische behandeling					
04 03	Hmln. voor ademth.				Hmln. voor ademhaling	
04 03 06	Inhalatoren			Inhalatoren, vernevelaars	Inhalatoren, vernevelaars	
04 03 12	Beademings app.			Beademings app.	Beademings app.	
04 19	Hmln. voor toedienen van medicatie			Hmln. voor toedienen van medicatie	Hmln. voor toedienen van medicatie	
04 33	AD-hmln.	AD-matrassen				
06	Orthesen en prothesen					
06 18	Proth.syst. voor de bovenste extr.		Kunstarm/hand			Kunstarm/hand
06 24	Proth.ssyst. voor de onderste extr.		Kunstbeen/voet		Kunstbeen	Kunstbeen/voet
06 33	Orth. schoeisel		Orth. schoenen		Orth. schoenen	Orth. schoeisel
09	Hmln. voor pers. verzorging en bescherming					
09 03	Kleding en schoenen				Speciale kleding	
09 03 48	Knopen en sluitingen				Knopen en sluitingen	
09 09	Hmln. voor aan- en uitkleden	Hmln. voor aan- en uitkleden	Hmln. voor aan- en uitkleden		Hmln. voor aan- en uitkleden	
09 12 (06-24)	Hmln. voor toiletgebruik (06-24)	Aangep./verhoogd toilet	Hmln. Voor toiletgebruik			
09 12 03	kamertoiletstoelen	Kamertoiletstoelen				
09 12 06					Speciaal toilet	
09 12 15	Verhoogde toiletzittingen (los)	Toiletverhoger			Toiletverhoger	
09 12 18	Verhoogde toiletzittingen (vast)	Toiletverhoger			Toiletverhoger	
09 12 24	toiletarmsteunen	toiletarmsteunen				
09 12 33	Ondersteek				Ondersteek	

¹ Hulpmiddelen voor de werksituatie (section D) zijn niet in de tabel opgenomen.

		Calderdale HaDS 88 (UK)	NHIS, 94/95 USA Supp. Disability Supp. Aging	DFS-1 children 95, USA	DFS-2' 95 USA	HALS 91 Canada
09 15	Tracheostoma hmln.			Tracheostoma hmln.	Tracheostoma hmln.	
09 18	Stoma hmln.	Stoma hmln. Opvangzakken		Stoma opvang zakken	Stoma opvang zakken	
09 24	Hmln voor het afvloeien van urine	catheter		catheter	catheter	
09 27	Hmln. voor het opvangen van urine	Opvangzakken				
09 30	Absorptie mat.	Absorptie mat.				
09 33	Hmln. om zich te baden, douchen, wassen	Aangep. Douche/badk.	<i>Aangep. Douche/badk.</i> Hmln. Voor baden/douchen	Aangep. Douche/badk.	Aangep. Douche/badk.	
09 33 03	Bad- /douchestoelen/zitjes	Badstoel			Bad- /douchestoelen/zitjes	
09 33 06	Bad-/douchematten, antislip strips	Badmat anti-slip				
09 42 06	Electrische tandenborstel	Electrische tandenborstel				
12	Hmln. voor de mobiliteit van personen					
12 03	Met een arm te bedienen loophmln.	Stok/kruk	Stok/kruk	Stok/kruk	Stok/kruk	Stok/kruk
12 03 03	Wandelstok	Wandelstok			Wandelstok	Wandelstok
12 03 16	Wandelstok met 3 of meer poten	Stok met 3 poten				
12 06	Met beide armen te bedienen loophmln.	Walker	Walker	Walker	Walker	Walker
12 12	Auto aanpassingen			Auto aanpassing	Auto aanpassing	
12 21	Rolstoelen	rolstoel	Handbewogen rolstoel	rolstoel	rolstoel	Handbewogen rolstoel
12 21 03	Handbew. duw/wandelwagens		Handbewogen rolstoel	rolstoel	rolstoel	Handbewogen rolstoel
12 21 06	Tweezijdig handbew. Rolstoel (voor)		Handbewogen rolstoel	rolstoel	rolstoel	Handbewogen rolstoel
12 21 09	Tweezijdig handbew. Rolstoel (achter)		Handbewogen rolstoel	rolstoel	rolstoel	Handbewogen rolstoel
12 21 12	Tweezijdig handbew. Rolstoel (hefboom)		Handbewogen rolstoel	rolstoel	rolstoel	Handbewogen rolstoel
12 21 15	Eenzijdig hand e/o voet		Handbewogen rolstoel	rolstoel	rolstoel	Handbewogen rolstoel

		Calderdale HaDS 88 (UK)	NHIS, 94/95 USA Supp. Disability Supp. Aging	DFS-1 children 95, USA	DFS-2 ¹ 95 USA	HALS 91 Canada
12 21 24	El. Rolstoel, mech. Besturing		El/ rolstoel, scooter	Rolstoel, scooter	Rolstoel, scooter	Gemotoriseerde rst., scooter
12 21 27	El. Rolstoel, bekrachtigde besturing		El. rolstoel	rolstoel	rolstoel	Gemotoriseerde rst.
12 30 09	Vrijstaande optrekhlmln.				Optrekhlmln.	
12 36	Tilhmln.		Hmln. voor in/uit bed/stoel			
12 39 03	Taststokken	Witte stok	Witte stok			
15	Huishoudelijke hulpmiddelen					
15 03	Hmln. voor het bereiden van eten en drinken	Hmln. voor het bereiden van eten en drinken, magnetron, oven	Aangep. keuken	Aangep. keuken	Aangep. keuken	
15 03 06	Hmln. voor snijden, hakken, delen	El. Mes				
15 03 09	Hmln. voor schoonm., schillen, pellen van etenswaren	Hmln. voor schoonm., schillen, pellen van etenswaren				
15 03 15	Keukenmachines	Keukenmachine, mixer				
15 09	Hmln. voor eten en drinken	Speciaal servies	Hmln. voor eten		Hmln. voor eten en drinken	
15 09 12	Bestek	Speciaal bestek				
15 09 30	Voedingssonde			voedingssonde	voedingssonde	
18	Inrichtingselementen en aanpassingen van woning en andere gebouwen					
18 03	Tafels	Aangep. meubilair				
18 03 15	Bedtafels				Bed-/schoottafels	
18 09	Zitmeubilair	Aangep. meubilair, speciale stoel			Speciaal zitmeubilair	
18 12	Bedden	Speciaal bed			Hoog/laag bed	
18 12 15	Beddegoed	Beddegoed/onderlegger s				
18 12 18	Matrassen en matras- overtrekken	AD-/speciale matrassen				

		Calderdale HaDS 88 (UK)	NHIS, 94/95 USA Supp. Disability Supp. Aging	DFS-1 children 95, USA	DFS-2' 95 USA	HALS 91 Canada
18 12 27	Onrusthekken bedgalgen en portalen vast te maken aan het bed	Bed papegaaï			Bed papegaaï	
18 18	Steunhmln.	Handsteunen binnen/buiten	Leuningen	Leuningen	Leuningen, grepen	
18 21 03	Deuropeners/sluiters		<i>deuropeners</i>	deuropeners	deuropeners	
18 24 03	Loodgieterswerk en kranen	Speciale kraan				
18 24 09	Deuren	Aangep. deuren	<i>Brede deuren</i>	Brede deuren	Brede deuren	
18 30 03	Woonhuisliften		<i>Lift</i>	Lift	Lift	
18 30 09	Trapliften	Traplift	<i>Traplift</i>	Traplift	Traplift	
18 30 18	Vaste Hellingbn.	Hellingbaan binnen/buiten	<i>Hellingbaan buiten</i>	Hellingbaan buiten	Hellingbaan binnen/buiten	
21	Hmln. voor communicatie, informatie en signalering					
21 03 03	Brilleglazen				Bril	
21 03 06	brilmonturen				Bril	
21 03 09	Contactlenzen				Contactlenzen	
21 03 12	Vergrootglazen met ingebouwdwe verlichting	vergrootglas			vergrootglas	
21 03 15	Vergrootglazen zonder ing. Verl.	vergrootglas			vergrootglas	
21 03 30	Lenzen voor sterke vergroting		Telescopische lenzen			
21 06 06	Leesmachines	Leesmachines				
21 10 03	Displays	Braille app.	Braille app.			
21 12	Computers	computer				
21 15	Schrijfmachines, tekstverwerkers	Schrijfmachines				
21 24 12	Handschriftgeleiders	Handschriftgeleider				
21 24 15	Brailleschrijfgereedscha ppen	Braille app.	Braille app.			
21 33 09	Text televisie		Text televisie			

		Calderdale HaDS 88 (UK)	NHIS, 94/95 USA Supp. Disability Supp. Aging	DFS-1 children 95, USA	DFS-2' 95 USA	HALS 91 Canada
21 36	Telefoons en telefoonhmln.	Telefoon adaptor				
21 36 09	Texttelefoon		texttelefoon			
21 36 12	Luidsprekende telefoons en telefoonversterkers		Telefoonversterker			
21 36 30	Telefoonhoornhouders	telefoonhoornhouders				
21 39	Geluidsoverdrachtsyst.		App. v. geluidoverdracht			
21 39 12	Aansluitapp. Voor radio en tv	TV adaptor Radio adaptor				
21 39 18	Deurtelefoons	Deurtelefoon				
21 42 06	Letter/symbolen borden	Aanwijsboord				
21 45	Hoorhmln.		Hoorapp.	Hoorapp.	Hoorapp.	
21 48	Hmln. voor signaleren en Indicatie	Flitslicht voor telefoon, deurbel, wekker,	Hmln. voor signalering	Hmln. voor signalering	Hmln. voor signalering	
21 51 12	Insuline-alarm		Insuline monitor			
21 54 03	Gesproken boek	Gesproken boek				
24	Hmln. voor het omgaan met producten en goederen					
24 12	omgevingbedieningssys temen	omgevingbedieningssys temen				
27	Hmln. en uitrusting voor verbetering van omgevingsfactoren, gereedsch. en machines					
27 06	meetinstrumenten	Auditive/tactiele meetinstr.				
30	Hmln. voor ontspanning					

Uit tabel 3 blijkt dat de meeste aandacht in de onderzoeken uit gaat naar het gebruik van hulpmiddelen. Hierbij moet opgemerkt worden dat het niet altijd duidelijk is of naar het daadwerkelijk gebruik van de hulpmiddelen wordt gevraagd of naar het bezit en hoe de respondent de vraag interpreteert. Een duidelijk onderscheid tussen deze twee aspecten is van belang, omdat uit onderzoek blijkt dat tot 20% van bepaalde hulpmiddelen niet gebruikt wordt¹.

In de TNO-WVG vragenlijst wordt onderscheid gemaakt naar de aanwezigheid / het bezit enerzijds en het daadwerkelijk gebruik anderzijds. Dit blijkt ook uit de antwoordcategorieën bij de vraag naar het gebruik: altijd/soms/nooit. In betrekkelijk weinig tot slechts een enkel onderzoek wordt aandacht besteed aan aspecten als tevredenheid, toegekend belang, de indicatiestelling, de aanvraagprocedure of de financiering van de hulpmiddelen.

In tabel 4 staan de aspecten aangegeven waaraan in geïnventariseerde buitenlandse onderzoeken aandacht is besteed. Het eerste dat opvalt is dat in buitenlands vragenlijsten ook aandacht wordt besteed aan aspecten die in Nederlandse vragenlijsten niet aan de orde komen, zoals de noodzakelijkheid van een hulpmiddel, de verstrekker en de vraag of men een bepaald hulpmiddel wel nodig heeft maar (nog) niet heeft.

Tegelijkertijd valt op dat wellicht specifieke Nederlandse aspecten als vorm van bezit (eigendom of bruikleen) niet bevraagd worden. Ook wordt in geen van de geïnventariseerde vragenlijsten aandacht besteed aan aspecten als tevredenheid of toegekend belang.

Tenslotte is het van belang op te merken dat de Disability Followback Survey 1 uit de Verenigde Staten en het Nieuw Zeelandse Household Disability Survey een speciaal op kinderen gerichte vragenlijst betreffende hulpmiddelen hebben.

¹ MMY de Klerk. Het gebruik van ADL-hulpmiddelen door ouderen: een onderzoek naar determinanten en substitutiemogelijkheden. Rotterdam, Erasmus Universiteit, 1997.

Tabel 4 Bevraagde aspecten van hulpmiddelen in Nederlandse onderzoeken

	Calderdale HaDS 88 (UK)	NHIS, 94/95 USA, Supp. Disability Supp. Aging	DFS-1 children 95 USA	DFS-2 95 USA	NZ: 1996 Househ Dis. Survey	HALS 91 Canada
Aanwezigheid						
Bezit						
Eigendom/buikleen						
Gebruik						
Toepassing/activiteit						
Gebruiksfrquentie						
Gebruiksduur (> 1jr.)						
Uitvoeringsvorm						
Noodzaak						
Toegekend belang						
Tevredenheid						
Verstrekker						
Indicatiestelling						
Aanvraagprocedure						
Financiering/vergoeding						
Nuttig, niet beschikbaar						
Reden niet aanwezig						
Beperking/probleem						
Hulp/assistentie						
Gericht op specifieke doelgroep						

3 Conclusies en aanbevelingen

De inventarisatie van een aantal Nederlandse en buitenlandse vragenlijsten en de kwalitatieve analyse van de daarin opgenomen vragen naar hulpmiddelen leiden tot enkele conclusies en aanbevelingen voor de Nederlandse situatie.

Hoewel in zowel de Nederlandse als de buitenlandse onderzoeken vaak dezelfde soorten hulpmiddelen worden bevraagd, verschilt in een aantal gevallen het niveau van gedetailleerdheid aanmerkelijk. Enkele buitenlandse onderzoeken gaan zeer gedetailleerd in op klassen van hulpmiddelen.

Uit de kwalitatieve analyse van de vragenlijsten en vergelijking met de ISO-classificatie blijkt, dat regelmatig hulpmiddelen bevraagd worden die niet eenduidig aan één specifieke ISO-divisie toe te kennen zijn. Ook wordt in sommige onderzoeken op het niveau van een klasse gevraagd, waarmee de informatieve waarde van de vraag te wensen overlaat. Een vraag naar de aanwezigheid van een keukenaanpassing kan zowel betrekking hebben op een verstelbare complete keukeninrichting (aanrecht, kastjes en dergelijke) als op hulpmiddelen voor hakken en snijden.

Ten aanzien van de soorten te bevragen hulpmiddelen kunnen de volgende aanbevelingen worden gedaan:

- a) Voor vragen m.b.t. mobiliteitshulpmiddelen, (inclusief orthesen en prothesen), visus- en gehoorhulpmiddelen zijn voldoende voorbeelden in Nederlandse vragenlijsten aanwezig.
- b) Voor hulpmiddelen m.b.t. de persoonlijke verzorging is het aanbevelenswaardig om naar buitenlands onderzoek te kijken. Een uitzondering hierop vormt wellicht incontinentiemateriaal, waarover in Nederlands onderzoek al vragen zijn ontwikkeld.
- c) Vragen voor hulpmiddelen op het terrein van persoonlijke medische behandeling, huishoudelijke hulpmiddelen, onderdelen van communicatie, inrichtingselementen en woningaanpassingen, omgaan met producten en goederen, verbeteren omgevingsfactoren en ontspanning dienen - zeker op een wat gedetailleerder niveau - nog ontwikkeld te worden.

De Nederlandse en buitenlandse vragenlijsten vertonen zowel overeenkomsten als verschillen in bevroegde aspecten. De verschillen worden wellicht mede veroorzaakt door de respectievelijke systemen van hulpmiddelenverstrekking.

Ten aanzien van de aspecten die bevraagd (kunnen) worden kunnen de volgende aanbevelingen worden gedaan:

- a) Wanneer vragen over bezit en/of gebruik gesteld moeten worden kan men zowel bij binnenlandse als buitenlandse vragenlijsten te rade gaan. Aanbevolen wordt om een duidelijk onderscheid te maken tussen bezit/aanwezigheid van hulpmiddelen en het daadwerkelijk gebruik ervan, omdat niet-gebruik van aanwezige hulpmiddelen kunnen wijzen op ondoelmatig gebruik.
Aspecten over vormen van bezit (eigendom/huur) zijn typisch voor de Nederlandse situatie en vragen daarover treft men alleen in de Nederlandse situatie aan.
- b) Aspecten betreffende financiering worden in enkele Nederlandse vragenlijsten aangetroffen.
- c) Voor aspecten als niet-aanwezig-maar-wel-noodzakelijk wordt aanbevolen buitenlandse voorbeelden te raadplegen. Dit aspect verdient in Nederlands onderzoek nader aandacht, omdat ook dit kan wijzen op een ondoelmatige inzet van (hulp)middelen, zeker indien het ontbreken van hulpmiddelen leidt tot gebruik van andere diensten.
- d) Voor een specifiek op kinderen gerichte vragenlijst betreffende hulpmiddelen kan men het beste te rade gaan bij de Disability Followback Survey of de Nieuw Zeelandse Household Disability Survey.

Tenslotte blijkt dat in buitenlandse vragenlijsten vaak eerst gevraagd /gescreend wordt of men een bepaalde probleem (in de vorm van een beperking) heeft. Daarna wordt vervolgd met vragen naar hulpmiddelen die gericht zijn op het opheffen, compenseren of verlichten van deze beperking. Op deze wijze lijken vragen naar meer specifieke of speciale hulpmiddelen mogelijk.

4 ANNEX: Inventarisatie Nederlandse vragenlijsten

4.1 CBS Gezondheidsenquête 1986-1988

De CBS Gezondheidsenquêtes van 1986 tot en met 1988 bevatten een vragenmodule specifiek gericht op mensen met beperkingen. Aan deze respondenten zijn speciale vragen over hulpmiddelen voorgelegd. Deze hulpmiddelenvragen sloten aan op vragen naar aanwezigheid van specifieke beperkingen.

1. Gebruikt OP een of meer van de volgende hulpmiddelen voor het voortbewegen?
 - Beenprothese of voetprothese (kunstbeen of voet)
 - Beugel, orthopedisch schoeisel, orthopedisch corset (een zgn orthese)
 - Stok, kruk, schraag of rollator e.d.
 - Rolstoel
 - Invalidewagen
 - Aangepaste fiets
 - Aangepaste auto
2. Gebruikt OP:
 - Een armprothese of handprothese (kunstarm, kunsthand, haak)
 - Hulpmiddelen voor het eten of drinken, zoals speciaal bestek, borden, bekers
3. Gebruikt OP een of meer van de volgende hulpmiddelen:
 - Bril of contactlenzen
 - loupe (loep)
 - braille-apparaat
 - bandrecorder of een ander geluidsapparaat
 - witte stok
 - blindengeleidehond
4. Heeft OP een hoorapparaat?
5. Heeft OP een pace-maker?
6. Gebruikt OP hulpmiddelen bij de ademhaling, zoals een inhalator, zuurstofapparaat of beademingsapparaat?

7. Heeft OP een kunstmatige uitgang voor het plassen?
8. Heeft OP een kunstmatige uitgang voor de ontlasting?
9. Gebruikt OP hulpmiddelen in verband met het plassen of de ontlasting, bijvoorbeeld speciaal speciaal ondergoed, luiers, catheter, opvangzakje, onderleggers.

4.2 CBS-POLS 1997

Het CBS Periodiek Onderzoek LeefSituatie (POLS) is de geïntegreerde opvolger van de aparte Gezondheidsenquête (GE), het Doorlopend Leefsituatie Onderzoek (DLO) en enkele andere CBS surveys. De vragen in POLS zijn gericht op de zelfstandig wonende populatie. Vragen naar hulpmiddelen zijn opgenomen in twee modules van de POLS, de module GE en de module DLO.

4.2.1 Module GE

Vragen naar hulpmiddelen worden gesteld aan/voor personen van 4 jaar en ouder.

1. Draagt u wel eens een bril of kontaktlenzen [>> ENQ: Meer dan één antwoord mogelijk]
 - (vrijwel) altijd een bril
 - (vrijwel) altijd kontaktlenzen
 - af en toe een bril
 - af en toe kontaktlenzen
 - geen bril en geen kontaktlenzen
 - weigert/weet niet
2. Is dat voor veraf of voor dichtbij?
 - Voor veraf
 - voor dichtbij
 - voor beide
 - weigert/weet niet
3. Gebruikt u een hoorapparaat?
 - Ja, altijd
 - ja, af en toe
 - nee
 - weigert/weet niet

Nu enkele vragen over het gebit en de tandarts.

4. Heeft u boven een kunstgebit, een plaatje, een frame-prothese of een brug?

- geen prothese
- kunstgebit
- plaatje
- frame-prothese
- brug
- weigert/weet niet

5. Heeft u onder een kunstgebit, een plaatje, een frame-prothese of een brug?

- geen prothese– kunstgebit
- plaatje
- frame-prothese
- brug
- weigert/weet niet

4.2.2 Module DLO:

Vragen naar hulpmiddelen betreffen extra voorzieningen.

Bij het ouder worden moeten soms extra voorzieningen worden aangebracht in de woning, zodat mensen zich langer zonder hulp van anderen kunnen redden.

6. Kunt u aangeven of de volgende voorzieningen aanwezig zijn in het huis of de kamer waarin u woont?
 - is er een verlaagde drempel
 - zijn er speciale handgrepen of steunen
 - is er een traplift
 - is er een centrale verwarming
 - is er een goede tochtwering
 - is er speciaal hang- of sluitwerk
 - zijn de slaapkamers gelijkvloers
 - is er antislip in de badkamer
 - is er een aangepast of verhoogd toilet
 - is er een zitmogelijkheid bij douche of bad
 - is er een zitmogelijkheid in de keuken
 - is de keukenapparatuur goed bereikbaar
 - is er een bedverhoging
 - is er een papagaai boven het bed (handvat om je aan op te trekken)
 - zijn er trapleuningen binnen
 - zijn er trapleuningen buiten
 - is er een hellingbaan bij de stoep
7. Heeft u een of meer maatregelen genomen als u alleen thuis bent en onverwacht hulp nodig heeft, iemand te bereiken?
 - Er komt iedere dag iemand kijken of belt op
 - Er is een waarschuwingsinstallatie in de woning
 - Er is telefoon in de woning
8. Indien nee of weigert/weet niet bij vorige vraag:
 - Heeft u een andere voorziening getroffen?

4.3 CBS POLS-GE (m.i.v. 2001):

In 2001 zal een herziene versie van de gezondheidsmodule in de POLS opgenomen worden, waarin over meer hulpmiddelen vragen gesteld zullen worden. De vragen over hulpmiddelen worden gesteld aan de zelfstandig wonende bevolking van 4 jaar en ouder.

1. Draagt u wel eens een bril of kontaktlenzen [>> ENQ: Meer dan één antwoord mogelijk]
 - (vrijwel) altijd een bril
 - (vrijwel) altijd kontaktlenzen
 - af en toe een bril
 - af en toe kontaktlenzen
 - geen bril en geen kontaktlenzen
 - weigert/weet niet
2. Is dat voor veraf of voor dichtbij?
 - Voor veraf
 - voor dichtbij
 - voor beide
 - weigert/weet niet
3. Heeft u (nog) een ander hulpmiddel voor zien of lezen?
 - Ja
 - Nee

Indien ja: Hoe vaak maakt u daar gebruik van?

 - Altijd
 - Af en toe
 - Nooit
4. Heeft u een hoorapparaat?
 - Ja
 - Nee

5. Hoe vaak gebruikt u dit hoorapparaat?
- Altijd
 - Af en toe
 - Nooit
6. Heeft u een speciaal apparaat voor geluidsversterking, bijvoorbeeld voor telefoon of televisie?
- Ja
 - Nee
- Indien ja: Hoe vaak maakt u daar gebruik van?*
- Altijd
 - Af en toe
 - Nooit

Andere Hulpmiddelen: (aan personen van 12 jaar en ouder, schriftelijk)

7. Heeft u een stok, looprek of rollator
- Ja
 - Nee
- Indien ja: Hoe vaak maakt u er gebruik van?*
- Altijd
 - Af en toe
 - Nooit

Dit stramien van vragen voor:

8. een rolstoel (elktrisch of handbewogen) of een scoot(er)-mobiel
9. orthopedisch schoeisel
10. een (arm- of been-) prothese
11. een orthose (beugel of spalk; niet bedoeld wordt een beugel voor het gebit)
12. incontinentie materiaal
13. een katheter, urinaal
14. stoma en stomamateriaal voor urine of ontlasting

15. Heeft u wel eens een beugel gedragen voor het verbeteren van de stand van uw tanden?

- Ja
- Nee

(enq: indien de respondent nu een beugel draagt 'ja' antwoorden)

4.4 CBS Enquete Beroepsbevolking (ouderen)

Deze enquête omvat normaliter vragen over het werk van de respondent en is gericht op respondenten in de werkzame leeftijd. Aangezien de steekproef echter ook personen omvat ouder dan 65 jaar (gepensioneerd) wordt de modelijkheid gebruikt om aan deze personen andere vragen voor te leggen.

1. Gebruikt u naast eventueel een bril of kontaktlenzen nog de volgende hulpmiddelen:

- Loupe?
- braille-apparatuur
- een taperecorder
- een witte stok
 - Is het hulpmiddel van Uzelf of van een organisatie, b.v. een kruisvereniging?
 - Heeft u dit hulpmiddel al langer dan 12 maanden
 - Heeft u, toen u het hulpmiddel kreeg, een vergoeding ontvangen van b.v. de gemeente, GMD, de ziektekostenverzekering of een andere organisatie?
 - Hoeveel bedroeg die vergoeding?
 - Hoeveel moest u zelf nog betalen
 - Heeft u die vergoeding zelf aangevraagd of een instantie of deden familieleden of vrienden of burens dat voor u?
 - Hebben er naar aanleiding van de aanvraag toen één of meer gesprekken plaatsgevonden met iemand van de instantie van wie u de vergoeding ontving?
 - Bent u in verband met de aanvraag gekeurd door een arts?
 - Hoeveel maanden zijn er verlopen tussen het moment dat u de aanvraag voor 't eerst indiende en het moment dat u het hulpmiddel kreeg?

2. Gebruikt u de volgende hulpmiddelen bij het lopen/het zich verplaatsen?

- Been- of voetprothese?
- Beugel of orthese?
- Stok, kruk, schraag, rollator?
- Rolstoel of invalidewagen?
 - Is het hulpmiddel van Uzelf of van een organisatie, b.v. een kruisvereniging?
 - Heeft u dit hulpmiddel al langer dan 12 maanden
 - Heeft u, toen u het hulpmiddel kreeg, een vergoeding ontvangen van b.v. de gemeente, GMD, de ziektekostenverzekering of een andere organisatie?
 - Hoeveel bedroeg die vergoeding?
 - Hoeveel moest u zelf nog betalen
 - Heeft u die vergoeding zelf aangevraagd of een instantie of deden familieleden of vrienden of buren dat voor u?
 - Hebben er naar aanleiding van de aanvraag toen één of meer gesprekken plaatsgevonden met iemand van de instantie van wie u de vergoeding ontving?
 - Bent u in verband met de aanvraag gekeurd door een arts?
 - Hoeveel maanden zijn er verlopen tussen het moment dat u de aanvraag voor 't eerst indiende en het moment dat u het hulpmiddel kreeg?

3. M.b.t. aanschaf/aanpassing vervoersmiddel:

- Heeft u in de afgelopen 12 maanden d.w.z. na .. datum zo'n soort bijdrage aangevraagd?
- Heeft u die toen ook gekregen?
- Van welke instelling heeft u de bijdrage gekregen?
- Hoe groot was het bedrag dat u kreeg?
- Welk bedrag heeft u zelf moeten betalen?
- M.b.t. vergoeding van vervoerskosten:
 - Heeft u in de afgelopen 12 maanden, d.w.z. na .. datum bij de gemeente of bij een andere instelling zo'n vergoeding aangevraagd?
 - Heeft u die toen ook gekregen?
 - Van welke instelling heeft u de bijdrage gekregen?
 - Om wat voor vergoeding ging het?
 - Hoeveel bedraagt die vergoeding per jaar

4. U heeft eerder gezegd...

- Heeft u de aanvraag daarvoor zelf gedaan of een instantie of deden familieleden of vrienden of burens dat voor u?
- Hebben er naar aanleiding van de aanvraag toen één of meer gesprekken plaatsgevonden met iemand van de gemeente of van een instantie van wie u de vergoeding ontving?
- Bent u in verband met die aanvraag gekeurd door bijvoorbeeld een arts van de GG en GD of van de GMD?
- Hoeveel maanden zijn er verlopen tussen het moment dat u de aanvraag voor 't eerst indiende en het moment dat u de vergoeding kreeg?
- Gebruikt u een vervoermiddel dat is aangepast aan bepaalde handicaps?

4.5 Globe

Het GLOBE onderzoek (Gezondheid en Leefsituatie van de Ouderen Bevolking in Eindhoven en omgeving) wordt uitgevoerd door de Erasmus Universiteit Rotterdam. Het betreft een longitudinale studie, waarbij in een tweede ronde aandacht is besteed aan de financiële aspecten van de gezondheidssituatie van de respondenten. Kosten, gemaakt voor hulpmiddelen, vormen daar een onderdeel van.

1. Gebruikt u een gehoorapparaat?
 - Ja
 - nee
2. Draagt u een bril of contactlenzen?
 - Ja
 - nee
3. Heeft u een rolstoel of gebruikt u een stok of ander hulpmiddel bij het lopen?
 - Nee
 - Ja, rolstoel
 - Ja, stok of ander hulpmiddel
 - Ja, rolstoel en stok/hulpmiddel
4. Heeft u dit jaar (sinds januari 1994) als gevolg van ziekte/handicap van uzelf kosten gemaakt in verband met de volgende zaken? Zo ja, hoeveel bedroegen die kosten? U moet alleen het bedrag opgeven dat u zelf betaald heeft, en niet wat u vergoed heeft gekregen via bijvoorbeeld uw ziektekostenverzekeraar, de gemeente (bijv. Bijzondere Bijstand), de GMD, de bedrijfsvereniging of particuliere fondsen (bijv. de Hartstichting).
(antwoordcategorieën: nee, ja -> hoeveel bedroegen doe kosten in guldens ongeveer)
 - gehoorapparaat
 - loop hulpen (driepoot, stok etc), rolstoel
 - elastische kousen, corset
 - aangepast schoeisel
 - medische voorzieningen (bijv. aangepast bed)
 - incontinentiemateriaal
 - aanpassing aan auto

- hulpmiddelen bij diabetes
- woningaanpassing (bijv. aangepast toilet)
- aangepaste huishoudelijke voorzieningen (bijv. aangepast bestek)
- communicatiemiddelen (bijv. alarmsysteem)

4.6 KennisPlatform gehandicapten: Gegevensverzameling over mensen met beperkingen, follow-up in 1997.

Een vraag over hulpmiddelen als onderdeel van meetinstrument met betrekking tot beperkingen, en relevante verwijzing naar surveys en registraties voor toetsing van ontwikkelde vragenlijst.

1. Handelingen waar sommige mensen moeite mee hebben:

- Horen wat er gezegd wordt in een gesprek met 4 personen
- De gewone letters in de krant lezen
- Spreken
- Het gezicht en de handen wassen
- Aan- en uitkleden
- Eten en drinken
- 400 meter aan een stuk lopen zonder stil te staan
- De trap op- en aflopen
- Geheel zelfstandig rondlopen in huis
- Als u staat, bukken en iets van de grond oppakken
- Uw handen of vingers bewegen
- Uw evenwicht bewaren

2. Gebruikt u voor een of meer van de hiervoor genoemde activiteiten hulpmiddelen?

- Bij communicatie/contacten met anderen (zoals bij lezen, horen, spreken, schrijven, telefoneren)
 - Nee
 - Ja, namelijk
- Bij persoonlijke verzorging (zoals bij wassen, baden, douchen, aan- en uitkleden, eten, drinken, toiletgebruik, incontinentie)
- Bij het voortbewegen (zoals bij lopen en zich verplaatsen)
- Bij lichaamsbeheersing (zoals bij reiken, en grijpen, vasthouden, evenwicht bewaren, verplaatsen van bijvoorbeeld bed naar stoel)
- Bij andere activiteiten, namelijk bij:

4.7 SCP Aanvullend voorzieningenonderzoek 1991

Het Aanvullend Voorzieningen Onderzoek (AVO) van het Sociaal Cultureel Planbureau vindt eenmaal per 4 jaar plaats onder de zelfstandig wonende bevolking (zie ook 3.7). Sporadisch wordt ook een onderzoek ook bewoners van verzorgingshuizen gehouden (zie 3.6). In 1996 heeft een soortgelijk onderzoek plaatsgevonden, waarbij ook bewoners van verpleeghuizen zijn betrokken, Ouderen in Instellingen 1996 (zie ook 3.8).

1. Zijn er ten behoeve van gehandicapten of minder validen in deze woning bepaalde bouw- of woontechnische voorzieningen aangebracht?
2. Is de woning ingrijpend aangepast voor gebruik door gehandicapten of minder validen (zoals een hellingbaan bij de voordeur, verbrede deuren, traplift, speciale indeling en/of uitbreiding van de woning, aangepaste keuken of badkamer etc.) Of betreft het vooral kleinere voorzieningen (zoals beugels, aangepaste drempels, elektrische deuropeners etc?)
3. Wanneer heeft deze aanpassing plaatsgevonden?
4. Heeft het rijk of de gemeente een subsidie verstrekt in de kosten van deze aanpassing?

4.8 SCP Aanvullend voorzieningenonderzoek BejaardenoordBewoners 1991

Deze vragenlijst is afgenomen onder bejaardenoordbewoners

1. Heeft u de beschikking over: Een waarschuwingsmogelijkheid of alarmsysteem op uw kamer (afgezien van telefoon)?

4.9 SCP Aanvullend Voorzieningen Onderzoek 1995

Evenals het onderzoek in 1991 (zie 3.5) is dit onderzoek gericht op de zelfstandig wonende bevolking. In tegenstelling tot het onderzoek uit 1991 bevat de vragenlijst uit 1995 een groot aantal vragen naar hulpmiddelen.

1. Bezit van vervoermiddelen voor gehandicapten

- Aangepaste auto in eigendom
- Aangepaste auto in bruikleen
- speciale autostoel of autozitje
- open buitenwagen
- gesloten buitenwagen
- drie- of vierwiel fiets
- speciaal fietszitje
- kruiphulpmiddelen of wagen
- looprek of loopwagen
- rollator
- spartamet
- tandem
- trippelstoel
- plateaurolstoel/ scootermobiel
- ander vervoermiddel voor gehandicapten

2. Ontvangt U vergoeding voor vervoer gehandicapten

- gebruikskosten eigen of bruikleenauto
- parkeervoorziening
- taxikosten
- kilometervergoeding
- vergoeding autokeuring
- kosten collectief vervoerssysteem
- begeleidingskosten openbaar vervoer

- systematisch aanvullend openbaar vervoer
- speciaal vervoer
- andere vergoeding

3. Aanwezigheid van aanpassingen:

- Patiëntenlift
- handi-move
- traplift
- lift in flatgebouw
- lig- of zitbad
- aanpassing aan douche, badkamer
- aanpassing toilet
- verstelbare, aangepaste keuken
- toegankelijk maken van de woning
- drempels verwijderd
- toegankelijk maken van gebouw
- anders

4. Zijn er woontechnische voorzieningen aangebracht t.b.v. gehandicapten?

Aanwezigheid van aanpassingen

- aangepast meubilair
- aangepast bed
- allergeenvrije hoezen
- anti-decubitus matras
- toiletverhoger etc
- badzitje of douchestoel
- draaischijf bed/stoel
- serveerwagen
- rolstoelvaste vloerbedekking
- losse patiëntenlift
- anders

Waren de voorzieningen al aanwezig of zijn ze de laatste 12 maanden aangebracht

4.10 SCP-onderzoek Ouderen in Instellingen, 1996

Deze vragenlijsten zijn afgenomen bij ouderen (65 plus) in verpleeghuizen, verzorgingshuizen en psychiatrische ziekenhuizen.

Voor personen die niet de hele dag in een rolstoel zitten en die aangeven moeite te hebben met een aantal mobiliteitsactiviteiten:

1. Gebruikt u de volgende hulpmiddelen bij het lopen/zich verplaatsen:

- Been of voetprothese
- Beugel of orthese
- Stok, kruk of schraag
- Rollator
- Een rolstoel of invalidewagen

Voor mensen die aangeven moeite te hebben met zien:

2. Gebruikt u naast eventueel een bril of kontaktlenzen nog een van de volgende hulpmiddelen bij het zien:

- Loupe
- Braille apparatuur
- Taperecorder
- Witte stok
- TV loupe

Voor mensen die moeite hebben met horen:

3. Gebruikt u een hoorapparaat?

Voor mensen die de hele dag in een rolstoel zitten (alleen verzorgingshuizen!):

4. Is de rolstoel die u gebruikt van uzelf of van het tehuis waar u woont?
5. Heeft u de rolstoel vergoed gekregen van b.v. de gemeente, de ziektekostenverzekering of een andere instantie?
6. Heeft u zelf (voor een deel) die rolstoel betaald?
7. Hoeveel heeft u zelf voor de rolstoel moeten betalen (eigen bijdrage)

8. Heeft u in de afgelopen 12 maanden een of meer van deze vervoermiddelen gekregen of gekocht (eigendom of bruikleen) (alleen verzorgingshuizen!):
- Een aangepaste auto
 - Speciale autostoel of autozitje
 - Open buitenwagen
 - Gesloten buitenwagen
 - Drie- of vierwiel fiets
 - Speciaal fietszitje
 - Looprek of loopwagen
 - Rollator
 - Spartamet
 - Tandem(et)
 - Trippelstoel
 - Plateaurolstoel, niet de gewone rolstoel)
 - Scootermobiel
 - Ander vervoermiddel voor gehandicapten
9. Heeft u van de gemeente of van een andere instelling een bijdrage gekregen voor de aanschaf en/of aanpassing van een auto, invalidenwagen, scootermobiel, rollator of ander vervoermiddel?
10. Hoeveel heeft u nog voor dit vervoermiddel zelf moeten betalen
11. Hoeveel huur of leengeld betaalt u voor dit vervoermiddel?

4.11 TNO-PG onderzoek Peilingen WVG

Dit onderzoek was specifiek gericht op personen die een aanvraag voor een WVG voorziening hebben gedaan.

1. Is er een personenlift of eventueel een traplift?
- []¹

[]²

[]³

[]⁴

Personenlift

Traplift

Beide

Geen van beide

Soms moeten extra aanpassingen in de woning worden aangebracht, dan kunnen mensen ook als ze ouder worden zich langer zonder hulp van anderen redden. Zijn er ten behoeve van personen met een handicap of lichamelijke beperking, bijvoorbeeld vanwege leeftijd, bepaalde speciale voorzieningen aangebracht in deze woning, of is de woning daarvoor bouwkundig aangepast? Ik wil aan de hand van deze kaart een aantal zaken noemen.

Enquêteur: Kaart 1 aan respondent voorleggen, voorlezen en invullen al of niet aanwezig.

		aanwe- zig/bezit	gebruik	belangrijk voor uzelf	Tevredenheid
		ja ¹ nee ²	altijd ¹ soms ² nooit ³	niet ¹ enigszins ² behoorlijk ³ zeer ⁴	0-10 (0 = zeer ontevreden, 10 = zeer tevreden)
	Patiëntenlift (vast) of handi-move (onderdeel van patiëntenlift)				
9	Traplift (vast)				
2	Lig- of zitbad				
2	Aanpassing aan douche/badkamer				
1	Aanpassing aan toilet (verhoogde toilet- pot, handgrepen)				
7	Verstelbare/aangepaste keuken				
8	Toegankelijk maken van de woning (verbreden van deuren)				
	Drempels verwijderd				
	Anders				

Enquêteur: Per aanwezige aanpassing vragen en noteren:

- 15b Hoe vaak maakt u gebruik van de [aanpassing noemen].
- 15c Hoe belangrijk is deze [aanpassing noemen] voor u.
- 15d En tenslotte kunt u met een rapportcijfer aangeven hoe tevreden u bent over [aanpassing noemen].
16. Waren de aanpassingen er al toen u hier kwam wonen of zijn ze voor u of iemand uit uw huishouden aangebracht?
- []¹ waren er allemaal al
- []² een of meer voorzieningen aangebracht sinds (huishouden van) respondent hier kwam wonen.
- 17a. Op deze kaart staat een aantal voorzieningen vermeld. Heeft u een of meer van deze voorzieningen?

Enquêteur: Kaart 2 aan respondent voorleggen, voorlezen en invullen al of niet aanwezig.

		aanwe- zig/bezit	Gebruik	Belangrijk voor uzelf	tevredenheid
		ja ¹ nee ²	altijd ¹ soms ² nooit ³	Niet ¹ Enigszins ² Behoorlijk ³ Zeer ⁴	0-10 (0= zeer ontevreden, 10 = zeer tevreden)
6	Aangepast bed				
	Allergeenvrije hoezen voor matras of kussen				
	Anti-decubitus matras (tegen doorliggen)				
	Aangepast meubilair				
	Toiletverhoger, toiletstoel of po-stoel				
	Badzitje of douchestoel				
	Draaischijf om van het bed op de stoel te komen				
	Serveerwagen				
	Rolstoelvaste vloerbedekking				
	Losse patiëntenlift				
	Anders, nl				

Enquêteur: Per aanwezige voorziening vragen en noteren:

- 17b
- Hoe vaak maakt u gebruik van de [voorziening noemen].
- 17c
- Hoe belangrijk is deze [voorziening noemen] voor u.
- 17d
- En tenslotte kunt u met een rapportcijfer aangeven hoe tevreden u bent over [voorziening noemen].

- 18a.
- Op deze kaart staat een aantal mobiliteits- en vervoermiddelen vermeld. Heeft u een of meer van deze middelen?

Enquêteur: Kaart 3 aan respondent voorleggen, voorlezen en invullen al of niet aanwezig.

		aanwezig/bezit	Gebruik	belangrijk voor uzelf	tevredenheid
		ja ¹ nee ²	Altijd ¹ Soms ² Nooit ³	niet ¹ enigszins ² behoorlijk ³ zeer ⁴	0-10 (0= zeer ontevreden, 10 = zeer tevreden)
	Aangepaste auto in eigendom of bruikleen				
	Open of gesloten buitenwagen (Arola)				
	Drie- of vierwiel fiets				
	Kruiphulpmiddel of -wagen				
5	Duw/wandelwagen				
3	Handbewogen rolstoel				
4	Electrische rolstoel				
	Kruk, wandelstok				
	Looprek of loopwagen				
	Rollator				
10	Scootermobiel				
	Ander middel, nl.....				

Enquêteur: Per aanwezige hulpmiddel vragen en noteren:

- 18b
- Hoe vaak maakt u gebruik van de [hulpmiddel noemen].
- 18c
- Hoe belangrijk is deze [hulpmiddel noemen] voor u.
- 18d
- En tenslotte kunt u met een rapportcijfer aangeven hoe tevreden u bent over [hulpmiddel noemen].

- 19a. Op deze kaart staat een aantal vergoedingen voor vervoer vermeld. Krijgt u een of meer van dit soort vergoedingen?

Enquêteur: Kaart 4 aan respondent voorleggen, voorlezen en invullen al of niet aanwezig.

		aanwezig/bezit	Gebruik	belangrijk voor uzelf	tevredenheid
		ja ¹ nee ²	Altijd ¹ Soms ² Nooit ³	niet ¹ enigszins ² behoorlijk ³ zeer ⁴	0-10 (0= zeer ontevreden, 10 = zeer tevreden)
	Gebruikskosten eigen of bruikleenauto (oplaadkosten)				
	Parkeervoorziening				
	Taxikostenvoorziening				
	Kilometervergoeding				
	Vergoeding autokeuring, rijlessen, verzekering				
	Kosten collectief vervoerssysteem				
	Begeleidingskosten openbaar vervoer				
	Systemen van aanvullend openbaar vervoer				
	Speciaal vervoer naar school, ziekenhuis				
	Andere vergoeding voor vervoer van gehandicapten nl...				

Enquêteur: Per aanwezige vergoeding vragen en noteren:

- 19b Hoe vaak maakt u gebruik van de [vergoeding noemen].
- 19c Hoe belangrijk is deze [vergoeding noemen] voor u.
- 19d En tenslotte kunt u met een rapportcijfer aangeven hoe tevreden u bent over [vergoeding noemen].

20a. Op deze kaart staan nog enkele andere hulpmiddelen. Heeft u een of meer van deze hulpmiddelen?

Enquêteur: Kaart 5 aan respondent voorleggen, voorlezen en invullen al of niet aanwezig.

		aanwe- zig/bezit	Gebruik	belangrijk voor uzelf	tevredenheid
		ja ¹ nee ²	Altijd ¹ Soms ² Nooit ³	niet ¹ enigszins ² behoorlijk ³ zeer ⁴	0-10 (0= zeer ontevreden, 10 = zeer tevreden)
	Hulpmiddelen voor ademtherapie (inhalers en dergelijke)				
	Hulpmiddelen voor dialyse				
	Speciale kousen				
	Orthopedische schoenen				
	Hulpmiddelen voor aan- en uitkleden				
	Incontinentie-materiaal				
	Hulpmiddelen bij het zien/lezen (bril, loep)				
	Hulpmiddelen bij het horen (hoorap- paraat)				
	Persoonlijk alarmeringssysteem				
	Hulpmiddelen voor ontspanning				
	Hulpmiddelen op de werkplek				

Enquêteur: Per aanwezige hulpmiddel vragen en noteren:

- 20b Hoe vaak maakt u gebruik van de [hulpmiddel noemen].
- 20c Hoe belangrijk is deze [hulpmiddel noemen] voor u.
- 20d En tenslotte kunt u met een rapportcijfer aangeven hoe tevreden u bent over [hulpmid-
del noemen].

4.12 TNO 1999, Grip op eigen veiligheid

Dit onderzoek is gericht op ouderen en betreft veiligheid in en om de woning.

1. Gebruikt u gewoonlijk één of meerdere hulpmiddelen ter ondersteuning bij het lopen in of om huis? (kan meerdere aankruisen):
 - Ja, een wandelstok,
 - Ja, een loopkruk
 - Een looprek
 - Rollator
 - Rolstoel
 - Scootmobiel
 - Ander hulpmiddel, namelijk
 - Nee
2. Gebruikt u gewoonlijk één of meerdere hulpmiddelen ter ondersteuning bij het lopen buitenshuis op straat?
 - Lijst idem

5 ANNEX: Inventarisatie buitenlandse vragenlijsten

5.1 Australia: Survey of Disability, Ageing and Carers, 1993

1. Would you be able to use all forms of public transport, including trains, buses and ferries? Yés/No?
2. (Does/do) your condition(s) make it at all difficult for you to use (the) public transport (that you can use)? Yes/No
3. What are the reasons you do not use public transport?
4. What are the problems you have using public transport?
 - Getting to stops/stations
 - Sight problems
 - Getting into vehicles/carriages
 - Steps
 - Doors
 - Other
 - Crowds, poor ventilation
 - Lack of seating/difficulty standing
 - Learning/behavioural problems

5.2 Australia: Disability, Aging and Carers Study, 1993

Gesteld aan personen van 15 jaar en ouder

Nu wil ik u enkele vragen stellen over hulpmiddelen die u gebruikt in verband met uw ziekte of handicap (medicijngebruik uitgezonderd)

1. Gebruikt u hulpmiddelen bij het lezen, zoals een hulpmiddel om een blad om te slaan, braille boekenb, grote letter boeken, gesproken boeken e.d.
2. Welke hulpmiddelen gebruikt u?
3. Gebruikt u hulpmiddelen bij de volgende taken:
 - Douchen of bade (badstoel, handdouche, bad/douche-steunen e.d.)
 - Aankleden (knopenhaak, ritstrekker e.d.)
 - Eten (speciaal bestek e.d.)
 - Maaltijden bereiden (speciale blikopener, kookgereedschap e.d.)
 - Voortbewegen in huis (wandelsok, looprek, rolstoel e.d.)
 - Voortbewegen buitenshuis (wandelsok, looprek, rolstoel e.d.)
 - Praten met andere (hoorapparaat, TTY telefoon, computer e.d.)

Noteren activiteiten en hulpmiddelen

4. Waar heeft u het hoorapparaat verkregen?
5. Heeft het hoorapparaat uw horen duidelijk verbeterd?
6. Gebruikt u nog andere hulpmiddelen?
7. Heeft u van het rijk of de gemeente een financiële bijdrage gekregen voor het hulpmiddel?
8. Zijn er hulpmiddelen die u wel nodig heeft maar waar u niet over beschikt? Welke?
9. Wat is het belangrijkste ontbrekende hulpmiddel?
10. Wat is de belangrijkste reden dat u dat hulpmiddel niet heeft?
11. Is uw woning aangepast vanwege uw gezondheidstoestand?

12. Welke aanpassingen zijn gerealiseerd?

- Rails, steunen
- Verbreding deuren, wijziging draairichting van de deur
- Drempels, vloeren, trappen, paden, garages
- Nieuwe verwarming
- Nieuw meubilair
- Verbouwing, nieuwe kamers
- Veranderingen om allergieën tegen te gaan

13. Heeft u voor die veranderingen een financiële bijdrage gekregen?

14. Zijn er nog andere aanpassingen nodig i.v.m. uw gezondheidstoestand? Welke aanpassingen?

Waarom zijn die aanpassingen nog niet gerealiseerd?

5.3 Canada: Health Activity and Limitation Survey (HALS) 1991

Introductie: The following questions are about your use of specialized technical aids or services.

These questions were designed for a broad range of conditions or health problems and some may not apply to your own situation.

1. Do you use any aids to help you move about, such as crutches or a wheelchair? Yes-No
2. What aids or specialized equipment do you use to assist you to move about?
 - Back- or leg brace
 - Orthopaedic footwear
 - Artificial foot
 - Artificial leg
 - Cane (other than a white cane)
 - Crutches
 - Walker
 - Scooter
 - Manual wheelchair
 - Motorized wheelchair
 - Other mobility aids, please specify.....
3. Are there any aids or specialized equipment that you need but do not have?

4. What aids or specialized equipment do you need but do not have?
 - Back- or leg brace
 - Orthopaedic footwear
 - Artificial foot
 - Artificial leg
 - Cane (other than a white cane)
 - Crutches
 - Walker
 - Scooter
 - Manual wheelchair
 - Motorized wheelchair
 - Other mobility aids, please specify.....
5. Why do you not have this/these aid(s)?
 - Only needed occasionally
 - Condition is not serious enough
 - Do not know where to obtain it
 - Too costly or cannot afford it
 - Never prescribed
 - Not available
 - Did not know it existed
 - Other reasons, please specify.....
6. Do you use any aids or specialized equipment to support, replace or assist you in the use of your hands or arms?
 - Yes
 - No
7. What aids or specialized equipment do you use to support, replace or assist you in the use of your hands or arms
 - Artificial hand
 - Artificial arm
 - Arm brace
 - Other, please specify.....

8. Are there any aids or specialized equipment that you need but do not have?
9. What aids or specialized equipment do you need but do not have?
 - Artificial hand
 - Artificial arm
 - Arm brace
 - Other aids for hands or arms, please specify.....
10. Why do you not have this/these aid(s)?
 - Only needed occasionally
 - Condition is not serious enough
 - Do not know where to obtain it
 - Too costly or cannot afford it
 - Never prescribed
 - Not available
 - Did not know it existed
 - Other reasons, please specify.....
11. Do you use any other specialized aid or equipment such as a respirator a ventilator, TENS devices or oxygen? Yes, specify.....

5.4 Ireland: The national health & lifestyle surveys.

Geen aandacht voor hulpmiddelen in resultaat presentatie, wel in de vraagstelling:

1. Do you wear glasses or contact lenses all or some of the time? Y/N

Do you wear a hearing aid some or all of the time? Y/N

5.5 New Zealand: Household Disability Survey, 1996

5.5.1 Hearingproblems

Uitsluitend voor hen die een gehoorprobleem hebben:

1. I would like to ask you about your use of special or technical equipment or services for people who are deaf or hard of hearing. Do you use
 - a hearing aid with T-switch?
 - another type of hearing aid?
 - a telecommunications device such as a teleprinter or TTY?
 - Teletext?
 - hearing loop, FM or Infrared system?
 - a sign language interpreter?
 - flashing alarms or visual alarms?
 - a volume control telephone?
 - a computer to communicate?
 - a fax machine?
 - some other equipment or service that I have not mentioned?
2. Is there any equipment or service for people who are deaf or hard of hearing which you need, but do not have?
 - Yes
 - No
3. Which equipment or services do you need but do not have?
 - a hearing aid with T-switch?
 - another type of hearing aid?
 - a telecommunications device such as a teleprinter or TTY.2
 - Teletext?
 - hearing loop, FM or Infrared system?
 - a sign language interpreter?
 - flashing alarms or visual alarms?
 - a volume control telephone?

- a computer to communicate?
 - a fax machine?
 - some other equipment or service that I have not mentioned?
4. Why don't you have this equipment or service(s)? I will read you a list. Please answer 'yes' or 'no' to each.:
- it is only needed occasionally?
 - the equipment or service is not available?
 - your condition is not serious enough?
 - it is too costly or you cannot afford it?
 - you applied for financial help to get it but were not eligible?
 - you did not know you could apply for financial help or where to apply?
 - you have never been assessed?
 - another reason?

5.5.2 Children

New Zealand also collected information on use of technical aids by children using the following questions:

1. Does use any of the following equipment:
- A special buggy or a trolley?
 - A standing frame?
 - Any kind of braces, other than braces for teeth?
 - A wheelchair?
 - Crutches, walking sticks, a walking frame or any other kind of walking aid?
 - An artificial leg, arm, hand or foot?

Does use any other kind of equipment because of a condition or a health problem that has lasted or is expected to last for 6 months or more. Don't count asthma inhalers, braces for teeth or grommets?

5.6 Spain: Encuesta Sobre Discapacidades, Deficiencias y Minusvalías of Spain, 1986

1. Is there anyone in this household who is unable to or has serious difficulty, in following a conversation in a normal voice without the use of a hearing aid?
2. Of the persons mentioned, how many have overcome their difficulty by using a hearing aid?

5.7 Tunesia: Enquête Nationale de Dépistage et de Diagnostic des Incapacités et des Déficiences, 1992

The questions on use of technical aids were built into the answer categories for the various questions on activity limitations:

1. Can he/she, in a normal way, climb on foot a flight of stairs for 2 floors without difficulty and without a technical aid or assistance from another person?
2. Can climb an escalator on foot while using a technical aid

5.8 UK: Calderdale Health and Disablement Survey, 1988

Vragenlijst ontwikkeld door University van Manchester, UK, 1988. Gericht op populatie 16-64 jaar

(*vertaling auteur*)

1. Gebruikt u hulpmiddelen om te lopen of te bewegen zoals op deze kaart staan: (Kaart hulpmiddelen bij het zien:)
 - blindegeleidehond
 - geluidshulpmiddelen
 - witte stok
 - gewone stok
 - vergrootglas
 - hulpmiddelen bij slecht zien
 - braille apparatuur
 - schrijf standaard (writing frame)
 - standaard voor de telefoon
 - audible/tactile measuring device
 - talking book machine/cassette recorder
 - other vision aid
2. (kaart hulpmiddelen bij het spreken)(over het gebruik van hoorapparaten worden aparte vragen gesteld)
 - adaptor voor de telefoon
 - voor de TV
 - voor de radio
 - flitslicht voor de telefoon
 - voor de deurbel
 - wekker met flitslicht
 - aanwijsbord
 - schrijfmachine
 - andere hulpmiddelen bij het spreken en horen

3. (kaart hulpmiddelen bij het lopen)

- wandelstok
- krukken
- driepoot
- loopframe
- rollator
- aangepast meubilair
- rolstoel
- anders (beschrijf)

4. (kaart woning aanpassingen)

- helling i.p.v. een trap
- handsteunen buiten
- hellingen binnenshuis i.p.v. trappen
- handsteunen binnen
- aangepaste deuren voor betere toegang
- aangepaste meubilering
- andere wijzigingen om de toegang te verbeteren
- traplift
- nieuwe badkamer of aangepast (extra) toilet
- aangepaste douche
- deur beantwoordings/openingssysteem
- anders (beschrijf)

5. (Kaart incontinentie hulpmiddelen)

- Ileal loop
- Urethrostomy
- Catheter
- Ileostomy/colostomy zak
- Zak voor urine
- Incontinentie- broekluiers
- Incontinentie deken/onderlegger
- Rubber deken / onderlegger om het bed te beschermen
- Anders (beschrijf)

6. (kaart hulpmiddelen in de slaapkamer)

- papagaai
- bedopstapjes en trapjes
- cradle for bethclothes
- orthopedisch matras
- Ripple mattress (gegolfd/rimpel matras)
- schapenvacht matras
- ander speciaal bed

7. (kaart hulpmiddelen algemeen)

- environmental controls (e.g. Possum)
- speciale stoel
- speciaal serviesgoed
- speciaal bestek
- hulpmiddelen bij het kleden
- anders (beschrijf)

8. (kaart hulpmiddelen op/voor toilet)

- commode
- sani-stoel
- toilet verhoger
- verhoogd toilet
- handsteun in toilet
- andere hulpmiddelen in het toilet

9. (kaart hulpmiddelen in de badkamer)

- badstoel
- bad handvat (papagaai)
- anti slip mat
- bad steunen
- andere steunen
- speciale kranen
- elektrische tandenborstel
- andere hulpmiddelen bij het baden (beschrijf)

10. (kaart keukenhulpmiddelen)

- speciale gebruiksvoorwerpen (blikopener, aardappelschiller)
- elektrische blikopener
- elektrisch mes
- elektrische mixer
- food processor
- ontdooier
- magnetron
- Beach top oven
- Hoge kruk
- Speciale keukenkranen
- anders

11. Door wie zijn de verstrekt?

- Zelf/partner
- Vriend/familie
- Gezondheidszorgvoorziening
- Sociale dienst
- Vrijwilligersorganisatie
- Anders, namelijk

12. Gebruikt u het hulpmiddel?

13. Staan er hulpmiddelen op de kaart waarvan u denkt dat ze u zouden kunnen helpen bij het lopen en bewegen, maar waarover u niet beschikt?

5.9 UK: Disabilities and Health Problems Survey, 1992

Voor vraagstellingen: zie Calderdale Health and Disablement Survey

1. Daarnaast nog de volgende hulpmiddelen: Kaart met volgende hulpmiddelen:

- Orthopedisch schoeisel
- Beugels
- Spalk
- Orthopedisch corset
- Orthopedische boord
- Andere brace of steun
- Kunstbeen
- Kunstarm
- Kunstoog
- Pace maker
- Pylonleg support
- Ander orthopedisch hulpmiddel of steun

5.10 USA, National Health Interview Survey, Supplement on Aging Questionnaire, 1994

1. Because of a physical impairment or health problem, do you have any difficulty
 - Entering or leaving your home?
 - Opening or closing any of the doors in your home?
 - Reaching or opening cabinets in your home?
 - Using the bathroom in your home?
2. Some residences have special features to assist persons who have physical impairments or health problems. Whether you use them or not, does your residence have any or these features? Which special feature do you need to get around this home, but not have?
 - Widened doorways or hallways?
 - Ramps or street level entrances?
 - Railings?
 - Automatic or easy to open doors?
 - Accessible parking or drop-off site?
 - Bathroom modifications?
 - Kitchen modifications?
 - Elevator, chair lift, or stair glide?
 - Alerting devices?
 - Any other special features?

5.11 USA: National Health Interview Survey, Supplement 2, Disability, 1994/1995

5.11.1 Part A: zintuigen, communicatie, mobiliteit

Vragen aan alle gezinsleden (niet alleen kinderen):

1. Does XX now use telescopic lenses, braille, readers, a guide dog, white cane, or any other equipment for people with visual impairments? If yes, which:
 - telescopic lenses
 - braille
 - readers
 - a guide dog
 - white cane
 - computer equipment
 - other
2. Does anyone in the family now use a hearing aid?
3. Does anyone in the family have any trouble hearing what is said in normal conversation (even when wearing a hearing aid)?
4. (Besides a hearing aid) Does XX now use an amplifier for the telephone, a TDD, TTY or teletype, closed caption TV, assistive listening or signalling devices, an interpreter, or any other equipment for people with hearing impairment? Assistive listening devices include a loop, FM systems, and direct input devices that connect to a TV. Assistive signaling devices indicate that a door, telephone or fire bells are ringing. If yes, which:
 - amplifier for the telephone
 - a TDD, TTY or teletype
 - closed caption TV
 - assistive listening devices
 - assisting signalling devices
 - interpreter
 - other

5. Does anyone in the family now use any of these aids to get around? (A cane, crutches, walker, medically prescribed shoes, a wheelchair, or a scooter?) Which aids does XX use?:
 - cane
 - Crutches
 - Walker
 - medically prescribed shoes
 - manual wheelchair
 - electric wheelchair
 - scooter
 - Any others?
6. Has XX used or is XX expected to use this(these) aid(s) for 12 month or longer?
7. Does anyone in the family now use a brace of a kind? On which part of the body is the brace worn?:
 - back
 - Neck
 - Arm
 - Hand
 - Leg
 - Foot
 - Knee
 - other
8. Has XX used or is XX expected to use this(these) brace(s) for 12 month or longer?
9. Does anyone in the family now use an artificial leg, foot arm or hand? Which does XX use?:
 - artificial leg or foot
 - Artificial arm or hand

5.11.2 Part C: ADL/IADL

Vragen aan personen van 5 en ouder:

1. Does XX use any special equipment to do any of the following activities? (Y/N/DK). For which activities:

- bathing or showering
- Dressing
- Eating
- Getting in/out bed or chairs
- Using the toilet, incl. getting to the toilet
- Getting around inside the home

Voorafgaand aan deze vraag wordt gevraagd naar hulp die iemand nodig heeft bij genoemde activiteiten. Na de vraag wordt gevraagd naar de problemen die iemand heeft met genoemde activiteiten. Tenslotte wordt gevraagd hoeveel problemen iemand zou hebben zonder hulp en/of hulpmiddelen, en hoeveel problemen iemand zou hebben met hulp en/of hulpmiddelen.

IADL vragen worden gesteld aan personen van 18 en ouder.

5.11.3 Part F: Services and benefits

Vragen worden gesteld aan personen van 18 en ouder.

1. Has XX ever received any equipment or services through vocational rehabilitation?
Y/N/DK

5.11.4 Part G: Special health needs of children

Vragen aan kinderen onder de 5

1. Does XX now need special medical equipment to assist with eating or toileting? Y/N/DK

5.12 USA: DFS-1, Disability followback survey, child's questionnaire

5.12.1 Section D: assistive devices and technologies

1. In the past 12 months, did XX use any of the following medical devices or supplies?

- A tracheotomy tube
- A respirator
- An ostomy bag
- Catheterization equipment
- A glucose monitor
- Diabetic equipment or supplies
- An inhaler
- A nebulizer
- A hearing aid
- A feeding tube
- A wheelchair
- A scooter
- Crutches
- A cane
- A walker

Vraag over Special Educational Services: Bril, hoortoestel, rolstoel of ander assistive device verstrekt vanuit Special Educational Services?

5.12.2 Section L: Housing and transportation

2. Does this home have any of these special features?
 - Widened doorways or hallways
 - Ramps or streetlevel entrances
 - Railings
 - Automatic or easy to open doors
 - Accessible parking or drop-off site
 - Bathroom modifications
 - Kitchen modifications
 - Elevator, chair lift, or stair glide
 - Alerting devices
 - Any other special features
3. Does XX need any of these special features to get around the home? Which from the list?
4. Do you have any special equipment on your car or other motor vehicle because of an impairment or health problem that XX has?(Y/N/DK). What special equipment do you have:
 - hand controls
 - Hand rails, straps, specialized handles, ramps, or lifts
 - Power controls for windows, mirrors, seat, or steering
 - Automatic transmission
 - Air conditioning
 - A button that opens the door
 - A large trunk or storage area
 - Other special features
5. Did you need any special equipment or features on a car or other motor vehicle because of an impairment or health problem that XX has? What equipment or features do you need? (From the list).

5.13 USA: DFS-2, Disability followback survey, adults questionnaire

5.13.1 Section A: Housing and long term care services

1. Some residences have special features to assist persons who have physical impairments or health problems. Whether you use them or not, does your residence have any of these features?

Opsomming idem aan DFS-1

2. Which do you need?

5.13.2 Section B: Transportation

3. Because of an impairment or health problem, do you have any special equipment on your car or other motor vehicle?
4. What special equipment do you have?

Opsomming idem aan DFS-1

5. Do you need any special equipment on your car or other motor vehicle?
6. What equipment or features do you need? (From the list).
7. What problems do you have getting around outside the home?
 - Wheelchair/scooter/access problems
 - Problems with other medical aids

5.13.3 Section D: work

8. In order to work, would you need any of these special features at your worksite?
 - Handrails or ramps
 - Accessible parking or an accessible transportation stop close to the building
 - An elevator
 - An elevator designed for people with special needs
 - A workstation specially adapted for your use
 - A restroom designed for persons with special needs
 - An automatic door
 - Other

9. Which do you have at work?

10. In order to work, would you need:

- A voice synthesizer, telecommunication device for the deaf, infra red system, or other technical devices
- Braille, enlarge print, special lighting or audio tape
- Special pens or pencils, chairs, or other office supply
- Job redesign (modification of difficult job duties or slowing the pace of tasks)
- Other

11. Which do you have at work?

12. How do you usually get to work?

- specialized bus or van service for persons with disabilities
- Scooter/wheelchair

5.13.4 Section F: Assistive devices and technologies

Vraagstelling idem DFS-1

5.13.5 Section H: Assistance with key activities

Do you use any special equipment or aids in:

13. Bathing Y/N. What special equipment or aids do you use?

- Stool, seat or chair
- Handbar or rail
- Other

Dressing

- Special clothes
- Special fasteners
- Cord, string, zipper pull
- Orthopedic shoes
- Other

14. Eating

- Oversized eating equipment
- Bed or laptray
- Covered cup/modified bowl
- Other

15. Getting in and out of bed or chairs

- Cane or walking stick
- Walker
- Extra/special cushions
- Special “raising seat” chair/lift chair
- Hospital bed
- Trapeze/sling
- Ramp
- Other

16. Walking

- Cane or walking stick
- Walker
- Crutch or crutches
- Wheelchair
- Artificial leg
- Brace
- Guide dog
- Oxygen/special breathing equipment
- Other

17. Getting outside

- Zie ‘walking’

18. Using the toilet, including getting to the toilet

- Cane or walking stick
- Walker
- Crutch or crutches
- Wheelchair
- Artificial leg
- Brace
- Guide dog
- Bed pan
- Raised toilet seat
- Special toilet/ portable toilet
- Hand holds/rails near toilet
- Other

Voorafgaand aan deze vragen wordt gevraagd naar hulp die iemand nodig heeft bij genoemde activiteiten en naar de moeite, tijd en pijn die het kost zonder hulp of hulpmiddelen.

Na de vraag wordt gevraagd naar de problemen die iemand heeft met genoemde activiteiten wanneer wel hulpmiddelen gebruikt worden.

19. Do you have a colostomy or a device to help control bowel movements?

20. Do you have an urinary catheter or a device to help control urination?

5.13.6 Section J: Self direction

Uitsluitend aan extramurale patienten

21. Which of the services or benefits did you receive through special education

- eyeglasses
- hearing aids
- wheelchair
- other assistive devices and training in their use

5.13.7 Section L: Conditions and impairments

Uitsluitend aan 70+

- 22. Do you use eyeglasses? – include eyeglasses that just magnify
- 23. Were these eyeglasses prescribed for you?
- 24. Do you use contact lenses?
- 25. Do you use a magnifying glass to read or to do other close work?

5.14 WHO: DAS II (Disabilities assessment schedule, intermediate version (draft for field trials, april 1998)

Inleidende opmerking:

People with health conditions can face difficulties with activities that involve seeing and hearing, understanding and remembering, information, being aware of one's surroundings and thinking and communication

1. Do you use glasses, hearing aids, memory aids or any other devices to help you with any of these activities because of your health condition? No/Yes: -> can you specify?

I am now going to ask you about difficulties in maintaining balance, moving around both inside and outside the home, getting from one place to another by walking or using transport and handling objects.

2. Do you use a cane, furniture, openers or any other devices to help you with any of these activities because of your health condition? No/yes: -> Can you specify?

I am now going to ask you about difficulties in washing your face, hands and feet, bathing, caring for your hair, teeth and nails, using the toilet, dressing and feeding.

3. Do you use a special chair or special dressing and feeding aids [insert examples of most commonly used devices in the culture] or any other devices to help you with any of these activities because of your health condition? No/Yes -> Can you specify?

I am now going to ask you about difficulties in getting along with people with whom you are intimate or know well (e.g. your spouse or partner, family members, close friends), whom you know fairly well (e.g. neighbours, acquaintances) or those whom you do not know at all (e.g. strangers).

4. Do you use persons or devices to help you getting around with people because of your health condition? Persons could be a family member or someone else (paid or unpaid). No/Yes -> Please specify

I am now going to ask you about difficulties with work, school, household activities or leisure that you may have because of physical health problems, mental or emotional problems or problems with alcohol or drugs.

5. Do you use any devices or special made tools to help you with work, school, household activities or leisure because of your health condition? No/Yes -> please specify

6 ANNEX: Overige geïnventariseerde bronnen, geen (bruikbare) vragen over hulpmiddelen aanwezig

- Rapportage gehandicapten 1997. Leefomstandigheden van mensen met lichamelijke of verstandelijke beperkingen. SCP. Resultaten overzicht, geen vraagstellingen. Bronverwijzing woningaanpassingen: SCP AVO'95; IPSO Facto en SGB0 1997. Bronverwijzing hulpmiddelen (thuiszorg): SCP AVO'95
- Bronnenboek 1995. Statistische informatie gehandicapten. VWS. Bronnenoverzicht, geen vraagstelling. Relevante bron: Rapportage gehandicapten, Timmermans J.M., SCP, 1994. Mogelijk relevante bron: Een verstekkende wet. Evaluatie WVG, Ipso Facto en SGB0 (1995). (betreft eertse van 6 evaluatiemetingen)
- Hulpmiddelen in Nederland, cijfers en trends; KBOH september 1997. Bronnen overzicht, geen vraagstelling. Relevante bronnen - met toelichting en resultaattabellen:
CBS gezondheidsenquêtes,
AVO 1995
WVG databank, Ipso Facto
GLOBE 1994
CBS EBB (Enquête Beroeps Bevolking), 1995
VIP (Veiligheid in Peilingen), 1995
ROME (Reuma Onderzoek Meerdere Echelons), NIVEL (1987)
- Vaardigheden van mensen met reumatoïde artritis, SDR registratie, 1996
De Klerk en Huisman, Ouderen en het gebruik van hulpmiddelen, 1993
- International comparison of health care data; Phase 1 Intramural health care, CBS 1996.
Geen aandacht voor hulpmiddelen, geen bruikbare bronverwijzingen.
- Statistics Netherlands, Int. Comparison of Health Care Data; Phase II, extramural health care, prevention, medical goods and other services. Geen aandacht voor hulpmiddelen, geen bruikbare bronverwijzingen.

- BBI; Ervaren mogelijkheden en beperkingen; naar een instrument voor bevraging van mensen met een verstandelijke handicap. Vrijwel geen aandacht voor hulpmiddelen. Als afsluiting bij ervaren mogelijkheden en beperkingen wordt gevraagd 'maakt u gebruik van hulpmiddelen', zonder nadere specificatie, uitleg etc.
- Disability, Statistics Compendium. UN, New York 1990. Resultaten overzicht, geen vraagstelling.
Verwijst naar 3 onderzoeken (Canada, Indie, Australie, alle 1981) waarin vragen naar gebruik opgenomen.
- USA, HIS-1 (1994). Geen vragen m.b.t. hulpmiddelen.
- HIS-3 (1994), National Health Interview Survey, supplement III, IV, V. Geen vragen over hulpmiddelen, m.u.v. vraag over vergoeding door particuliere verzekeringen van bril.